

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/346041544>

DEĞİŞEN GÜVENLİK ALGISI VE BUMERANG ETKİSİ KAPSAMINDA KENTSEL GÜVENLİK

Conference Paper · April 2019

CITATIONS

0

READS

527

1 author:

Sinem Şahnagil

Balıkesir University

46 PUBLICATIONS 92 CITATIONS

SEE PROFILE

DEĞİŞEN GÜVENLİK ALGISI VE BUMERANG ETKİSİ KAPSAMINDA KENTSEL GÜVENLİK

Sinem ŞAHNAGİL³⁵⁴

Özet

Genel bir ifadeyle tehlike ve tehditlerden uzak olma durumu olarak güvenlik, tarih boyunca gerek ulusal gerekse uluslararası sistemde varlık gösteren aktörler arasındaki ilişkileri yöneten en önemli unsurların başında gelmiştir. Geçmişte çoğunlukla devlet merkezli, askeri tehdit odaklı bir bakış açısı içinde yorumlanan güvenlik kavramı, Soğuk Savaş sonrasında küreselleşmenin etkisiyle boyutlarını ekonomik, sosyal, kentsel, çevresel, kültürel vb. birçok alanı kapsayacak şekilde genişletmiştir. Küreselleşmenin ivme kazanmasıyla birlikte tehdit algılamaları çeşitlenmiş ve güvenlik kavramının derinleşme süreci hızlanmıştır. Güvenlik kavramının sınırlarını genel geçer bir şekilde çizmek zorlaşmış, geleneksel güvenlik anlayışı terk edilmeye başlanarak, yeni ve daha geniş kapsama alanına sahip bir güvenlik anlayışı doğmuştur. Risk ve tehdit olgusu, salt askeri nitelikli olmaktan çıkmış, kaynağı ve zamanı önceden tahmin edilmesi güç olan ve askeri olduğu kadar ekonomik, kültürel, ideolojik, sosyal, dini, toplumsal, çevresel gibi özellikler taşıyan yeni boyutlar kazanmıştır. Gelişen teknoloji ve bilgi çağına geçişin tehdit ve tehlikelerin sınırlarını belirsizleştirilmesi, “Bumerang Etkisini” de beraberinde getirmiştir. Diğer bir deyişle güvenlik algısındaki yeni dönem, risk ve belirsizlikleri ortadan kaldırmaya çalışan mekanizmalar üretirken aynı zamanda yeni risklerin ortaya çıkmasına sebep olan bir döngüyü yaratmıştır. Tehlikelerin er ya da geç doğduğu yere geri dönüşü olarak ifade edilen bumerang etkisi kaçınılmaz olarak kentleri de etkilemiştir.

Güvenlik algısındaki değişime bağlı olarak küreselden ulusala, bölgeselden yerele kadar yaşanan sorunların, suç olgusunun ve çatışmaların doğası değişmiş, kentleşme ile birlikte birçok değişim geçiren kentlerde tehdit, risk ve suç olgusu da yeni boyutlar kazanmıştır. Bu durum, nüfusun büyük kısmını barındıran ve güvenlik ihtiyacının en fazla olduğu yerleşim yerleri olan kentleri de yeni önlemler almaya sevk etmiştir. Yeni tehdit ve suç unsurlarıyla birlikte kentsel sorunların artması, bireylerin güvenli alanlarda yaşama taleplerini artırarak, güvenliğin kentsel boyutunu tartışılması gereken önemli bir konu haline getirmiştir. Çalışmanın amacı, küreselleşmenin güvenlik algısı üzerindeki dönüştürücü etkisiyle kent sorunlarının ve buna bağlı olarak da kent güvenliğinin değişen yapısını değerlendirmektir. Bu kapsamda çalışmada güvenlik algısının seyrine uygun olarak kentsel güvenlik kapsamının da genişletilmesi gerekliliği savunulmakta, bumerang etkisini en aza indirebilmek adına çeşitli önerilerde bulunmaktadır. Yöntem olarak, literatür taraması ile çalışmanın temelini oluşturan kavramlar açıklanmış, konu üzerine yazılmış çeşitli kaynaklardan ve yasal düzenlemelerden yararlanılarak metin analizi yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Kentsel Güvenlik, Küreselleşme, Bumerang Etkisi

URBAN SECURITY IN THE SCOPE OF CHANGING SECURITY PERCEPTION AND BOOMERANG EFFECT

Abstract

In general terms, security as a distance from danger and threats has been one of the most important factors governing the relations between the actors in both national and international systems throughout history. The concept of security that mostly interpreted with state centric and military-based threats perception in the past, it has expanded its dimensions to cover many areas such as economic, social, urban, environmental and cultural in post-cold war era, with the effect of globalization. With the acceleration of globalization, threat perceptions have diversified and the process of deepening the concept of security has accelerated. It gets difficult to draw the limits of the concept of security in a general way, the traditional security perception has begun to be abandoned and a new and broader security perception has emerged. Risk and threat phenomenon acquire new dimensions that cannot be forecast in terms of source and time besides military quality. This new dimensions have some features such as economic, cultural, ideological, social, religious, social, environmental. Advancing technology and passing to the information age have obscured the limits of threats and danger. This situation also revealed “Boomerang Effect”. In other words, the new era of security perception has created a cycle that caused new risks while producing mechanisms that try to eliminate risks and uncertainties. The boomerang effect, which is expressed as the return of the danger to the place where it was born sooner or later, has inevitably affected the cities.

³⁵⁴ Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, Türkiye, s.sahnagil@gmail.com

Depending on the change in the perception of security, the nature of the problems, crime phenomenon and conflicts that encountered from global to national, from regional to local has changed. And threat, risk and crime phenomenon has also acquired new dimensions in cities that have undergone many changes with urbanization. This situation has obliged the cities that have a large part of population and has the highest need for security, to take new measures. Increasing urban problems with new threats and criminal elements has increased the demands of individuals to live in safe areas and made the urban dimension of security an important issue to be discussed. The aim of the study is to evaluate the changing nature of city problems and city security with the transformative effect of globalization on security perception. In this context it is argued that the scope of urban security should be expanded in accordance with the development of security perception. In addition, in order to minimize the boomerang effect, various suggestions are made. As the method of the study; thanks to literature research the main concepts have been explained, the text analysis method was used by using the sources and legal regulations written on the subject.

Key Words: Security, Urban Security, Globalization, Boomerang Effect

GİRİŞ

Dünya üzerinde farklı bölgelerde bulunan devletler, kurumlar, insan ve toplumlar arasındaki etkileşim ve iletişim seviyesinin hızla arttığı bir süreci ifade eden küreselleşme kavramı, aynı zamanda siyasi, ekonomik, teknolojik, demografik ve kültürel birçok boyutu içine alan bir yapıyı oluşturmaktadır. Toplumlar arasında olağanüstü bir entegrasyon başlatan küreselleşme, sanal ve fiziksel olarak sınırları ortadan kaldırmış, söz konusu bütünleşme hali birçok konuda sorunların etki alanı bakımından genişlemesine neden olmuştur. Bu genişleme ve derinleşme süreciyle karşı karşıya kalan konuların başında ise güvenlik olgusu gelmektedir.

Küreselleşme sürecinde yaşanan tehdit, risk ve suç olgusundaki çeşitlenme, gerek uluslararası gerekse ulusal ve yerel güvenlik ortamını ciddi şekilde değişken ve öngörülen uzak bir duruma sevk etmiştir. Buna bağlı olarak güvenlik kavramı sadece devletlerin fiziksel anlamda varlıklarını devam ettirmelerini amaçlayan bir kavram olmaktan uzaklaşmış, askeri güvenliğin yanında ekonomik, çevresel, toplumsal nitelikte alanları da bünyesine dâhil etmiştir. Aynı zamanda güvenlik kavramı, devletlerin yanı sıra bireylerin hayat tarzlarını, toplumsal ilişkileri, değerleri, grupları ve devlet dışı aktörleri de kapsayacak bir şekilde dönüşüm geçirmiştir. Genişleyen ve derinleşen güvenlik olgusunun ortaya çıkardığı yeni güvenlik alanlarından biri ise “kentsel güvenlik” olarak şekillenmiştir.

Küreselleşme ve kentleşmenin etkisiyle hızlı bir nüfus artışı yaşayan ve sahip olduğu çeşitli dinamikler dolayısıyla siyasal, sosyal ve kültürel bir çeşitliliği barındıran kentler, bu özellikleri nedeniyle güvenlik ihlalinin en çok yaşandığı mekânlar haline gelmiştir. Nüfusun artmasıyla paralel olarak sosyal kontrolün azaldığı kentler, bilgi çağına geçişle birlikte teknolojinin en çok yoğunlaştığı mekânlar olarak sınırları belirsizleşen risk, tehdit ve tehlikelere en çok maruz kalan yaşam alanları haline gelmiştir. Yeni ve daha geniş kapsama alanına sahip bir güvenlik anlayışı kentlerde risk ve belirsizlikleri ortadan kaldırmaya çalışan mekanizmalar üretirken aynı zamanda yeni risklerin ortaya çıkmasına sebep olan bir döngüyü yani “Bumerang Etkisini” yaratmıştır.

Bu kapsamda çalışmanın ilk bölümünde, çalışmanın odak noktasını oluşturan güvenlik kavramının teorik çerçevesi çizilerek, Soğuk Savaş yıllarında varlığını sürdüren geleneksel güvenlik anlayışının zaman içerisindeki dönüşümü genel hatlarıyla incelenecektir. İkinci bölümde ise küreselleşme süreci ile oluşan yeni güvenlik anlayışının meydana getirdiği güvenlik alanlarından birisi olan kentsel güvenlik olgusu, küreselleşmenin diğer bir getirisi olan bumerang etkisi ile ilişkilendirilerek ele alınacaktır. Bu kapsamda risk, tehdit ve suç

olgusu karşısında kent güvenliğinin değişen yapısı göz önüne alınarak mekanizmalar geliştirilmesi gerekliliğinin altı çizilerek, bumerang etkisini en aza indirebilmek adına çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

1. KÜRESELLEŞMEYLE BİRLİKTE GÜVENLİK ALGISININ DEĞİŞİMİ

Küreselleşme kavramı ekonomiden siyasete, teknolojiden kültüre hemen her alanda yaşanan değişimleri açıklamak için kullanılan; kimileri için dünyamızı daha yaşanılabilir bir hale getiren yeni bir süreç, kimileri içinse kadim bir düzenin yani emperyalizmin kabuk değiştirmiş yeni çehresi olarak kabul edilmektedir (Önen, 2015). Hayatımızın her alanına sirayet eden küreselleşme kavramı güvenlik algısı yorumlarına da zaman içinde geniş bir perspektif kazandırmıştır.

1.1. Kavramsal Olarak Güvenlik

Uluslararası sistemi oluşturan birçok aktör için hayati değer taşıyan güvenlik kavramı, tarih boyunca söz konusu aktörler arasındaki ilişkileri düzenleyen ve yöneten önemli unsurlar arasında yer almıştır. Güvenlik, istikrarlı bir güven ortamı oluşturma amacı taşıyan uluslararası aktörlerin yanı sıra zaman içerisinde birey, çevre, toplum gibi özneler için de değer arz eden bir kavram özelliği kazanmıştır.

Güvenlik kavramını özgürlük, güç, sevgi gibi kavramlar ile paralel olarak yorumlayan ve güvenliğin bu kavramlar gibi tartışmaya açık ve oldukça muğlak olduğu üzerinde duran Buzan, söz konusu belirsizliğin güvenliğin anlamı üzerine sonuçlanmamış birçok kuramsal tartışmaya neden olduğunu savunmaktadır (Buzan, 1991: 7). Bu muğlaklığa rağmen en genel ifade ile güvenlik kavramı, psikolojik ve fiziksel boyutlara sahip olmakla birlikte korku, tehlike ve tehditler karşısında özgür hissetme hali olarak tanımlanabilmektedir. Bunun yanı sıra güvenlik, psikolojik ve duygusal açıdan zihinsel süreçleri de bünyesinde barındıran bir kavramdır (Ak, 2013: 9). Braunch ise güvenliğin şartlara ve durumlara göre uyarlanabilme özelliği taşıdığını belirterek güvenliğin zaman içerisinde değişiklik gösteren durumlara ve olaylara, toplumsal ve tarihi koşullara göre uyarlanabilen, şekil alabilen bir kavram olduğunu ifade etmektedir (Brauch, 2008: 2). Güvenlik, bir yönüyle özgürleşmeyi de içermektedir. Özgürleşmek ise, insanların yapmak istediği şeyler arasındaki seçimlerini engelleyen fiziksel ve insani kısıtlamaları kaldırmak olarak açıklanabilmektedir (Miş, 2012: 18). Diğer bir tanıma göre ise güvenlik, toplumsal yaşamın devamlılığını sağlayan yasal düzenin herhangi bir sekteye uğramadan yürütülmesi ve buna bağlı olarak toplumu oluşturan bireylerin korkusuzca yaşayabilmesini ifade etmektedir (TDK, 2010: 1013).

Güvenlik kavramı birçok yazar tarafından nesnel ve öznel güvenlik şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulurken, mevcut durumda bir “öteki” veya “tehdit” algısı oluşmadan kavramın anlamını tam olarak bulamadığı yönünde yorumlar yapılmaktadır (Lipschutz, 1995: 1). Wolfers’a göre, güvenlik kavramına nesnel yönüyle bakıldığında sahip olunan bir değere yönelik herhangi bir tehdidin yokluğu anlamını ifade etmektedir. Güvenlik kavramına öznel yönüyle bakıldığında ise bu değerın saldırıya uğrayacağı korkusunun yokluğu anlamına gelmektedir (Wolfers, 1952: 485).

Yapılan tanımlamalar çoğaltılabilmekle beraber genel olarak güvenlik olgusunun iki boyutu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlardan ilki korku ve tehlikelerden uzak olma hali olarak fiziksel boyut iken, ikincisi korku ve tehlikelerden uzak olma hissi olarak psikolojik

boyuttur. Güvenlik konusunda var olan somut ve soyut algılamalar, gerek yerel düzeyde gerekse ulusal ve uluslararası düzeyde karşılaşılan tehditlerin nitelik bakımından sınıflandırılmasında karar verici makamların zorlanmasına neden olmaktadır. Buna rağmen tarihsel süreçte incelendiğinde devletlerin güvenliği daha çok fiziksel boyutu ile ele aldığı ve stratejilerini sınırlarının başka devletlerin saldırıları ve tehditlerinden uzak tutulması gibi, daha çok somut tehlike ve tehditlere göre şekillendirdiği görülmektedir (Özcan, 2011: 448).

Güvenliğin daha çok fiziksel boyutu ile ele alınması durumu, küreselleşme süreci ile birlikte çeşitli değişimler yaşamıştır. Küreselleşmenin insanlar ve toplumlar arasındaki etkileşim ve ilişkiyi artırması ve siyasi, teknolojik, kültürel, çevresel, demografik gibi birçok boyutu bulunan bir yapıya sahip olması (Bayar, 2010: 26), devletin toplumsal rolünde meydana gelen değişiklik de göz önüne alındığında güvenlik algısını toplumsal polisiye bir ilişki olmaktan çıkarmıştır (Mutioğlu ve Özyiğit, 2013: 311).

Küreselleşme, ülkeler arasında, dünya çapında yaygın olan ekonomik ilişki örneklerinin gelişmesi; sosyal, kültürel, siyasi, çevresel ve ekonomik açılardan küresel bütünleşmenin, entegrasyon ve dayanışmanın artması; dünyadaki birbirinden bağımsız özelliklere sahip toplumlar, devletler ve ülkeler arasında artan karşılıklı bağımlılık; dünyanın küresel bir köy haline gelmesi; toplumlar arası olağanüstü bir etkileşim ve entegrasyon süreci; kapitalizmin gelişim evresinin en son geldiği süreç; hukuksal olarak olmasa da sanal olarak ve fiili anlamda sınırların kalkması; olayların, olguların, beğenilerin, kişilerin, kurumların ve daha birçok şeyin yeniden yorumlanmasıdır (Parlak, 2011: 273-274). Tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere çok geniş bir perspektifte etkili olan küreselleşme ile güvenlik kavramı, sadece devletlerin varlığını sürdürebilmeleri açısından var olma anlamını yavaş yavaş terk ederek, aynı zamanda insanların yaşam standartlarının, değerlerinin, toplumsal ilişkilerin korunmasını da içine alan bir anlamı ifade etmeye başlamıştır.

1.2. Genel Çerçevesiyle Güvenlik Algısında Yaşanan Değişim

Geçmişten günümüze güvenlik algısı üzerine yapılan değerlendirmelere bakıldığında bu değerlendirmelerin Gelenekselci Güvenlik Yaklaşımı ve Çoğulcu Güvenlik Yaklaşımı olarak ifade edilen iki akım temelinde sürdürüldüğü görülmektedir. Söz konusu yaklaşımlardan ilki güvenliği dar anlamda yorumlamakta, güvenliği güç ve askeri tehditler çerçevesinde değerlendirerek temel ilkelerini Realizme dayandırmaktadır. İkinci yaklaşım ise güvenliğe yönelik tehditlere askeri nitelikte olmayan tehditleri de dâhil ederek çok aktörlü bir yapıyı vurgulamakta, güvenlik sorunsalını çok yönlü bir perspektifte ele almaktadır (Torun, 2012: 44). Güvenlik algısının dönüşümü genel anlamda Gelenekselci ve Çoğulcu yaklaşım kapsamında açıklanmaya çalışılmakla birlikte söz konusu yaklaşımların temel ilkeleriyle ilişkili olarak Soğuk Savaş dönemi ve sonrası bu süreçte önemli basamaklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Soğuk Savaş döneminde disipline egemen olan realist düşüncenin ilkeleri, güvenlik kavramının ilk ortaya konuş biçimini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle devleti merkezine alan güvenlik ikilemleri, realist yaklaşımın öğelerini yansıtmaktadır. (Bilgiç, 2011: 125). Buna göre devlet, uluslararası ilişkilerde temel aktör olmakla birlikte bütüncül ve yekpare aktördür. Devlet merkezli ve askeri güvenlik odaklı olmanın yanında maksimum gücü öngören bir yapının oluşturulması, Dünya'da çift kutuplu bir sistemin hüküm sürdüğü

dönemde birçok devlet tarafından benimsenen realist yaklaşımın temel belirleyicilerini oluşturmaktadır (Arı, 2010: 23-24).

Realist dünya politikalarının özelliklerine sahip olan devlet merkezli teoriler diğer bir deyişle geleneksel devletçi yaklaşımlar, söz konusu güvenlik olduğunda dünya politikaları analizlerinin merkezine devleti yerleştirmekte, uluslararası ilişkiler terimini devletlerin etkileşimi olarak ifade etmektedirler (Yorulmaz, 2014: 116). Devletin güvenliğini, devleti oluşturan diğer bütün unsurların güvenliği olarak ele alan geleneksel devletçi yaklaşım/gelenekselci güvenlik yaklaşım, ulusal güvenlik sorununu devletten devlete yönelik askeri tehditler olarak değerlendirmektedir. Bunun yanı sıra söz konusu yaklaşım, güvenlik çalışmalarını askeri gücün kontrolü, kullanımı ve tehdit çalışmaları olarak tanımlamaktadır (Torun, 2012: 45).

Güvenliğin daha çok askeri nitelikli tehditler çerçevesinde tanımlanarak bu özelliğinden dolayı yüksek politika olarak belirtildiği Soğuk Savaş döneminde ekonomi, sağlık, göç, çevre gibi konular hem askeri nitelikte olmadıkları hem de güvenlik sorunu olarak ortaya çıkmasına olası gözle bakılmadıkları için alçak politika olarak ifade edilmiştir (Oğuzlu, 2007: 8). Dolayısıyla güvenliğin dar anlamda yorumlandığı bu dönemde güvenliğe yönelik tehditler devletlerin toprak bütünlüğüne ve siyasal bağımsızlığına yönelik askeri tehditlerle sınırlı tutulmuş, bunun dışında kalan tehditler ulusal güvenlik sorunu kapsamında değerlendirilmemiştir (Torun, 2012: 45-46).

Küreselleşme olgusunun etkisini göstermeye başlamasıyla birlikte söz konusu tablo şekil değiştirmiş, ekonomiden politikaya, kültürel alandan sosyal alana kadar yaşanan sorunların etki alanında hızlı bir genişleme ve yayılma süreci başlamıştır. Bu durum, gerek ulusal gerekse uluslararası güvenlik platformunu ciddi derecede öngöründen uzaklaştıran bir yapıya sevk etmiştir.

Uzun yıllar ulus devlet temelinde yapılan güvenlik tanımlamaları, güvenlik sorunlarına tek bir odak noktasından yaklaşamayacağının anlaşılmasıyla çerçevesini genişletmeye başlamıştır. Devleti merkezine alan, anarşik ve güce dayalı bir yapı arz eden uluslararası sistem, özellikle Soğuk Savaş döneminin sona ermesiyle tehdit algılamalarının çeşitlendiği, buna bağlı olarak da güvenlik kavramının derinleştiği bir sürece doğru evrilmeye başlamıştır. Mutlak bir şekilde askeri temelde yapılan analizler geri planda kalmış, çevre, nüfus, enerji kaynakları, ekonomi, kültürel ve etnik sorunlar gibi faktörlerinde değerlendirme kapsamına alındığı bir yapının oluştuğu gözlemlenmiştir (Yorulmaz, 2014: 120). Küreselleşmenin yansımaları ile uluslararası iletişim kanallarının çoğalması, devletlerin yanında devlet dışı aktörlerinde uluslararası sisteme girmeye başlaması, devletler arasındaki karşılıklı bağımlılığın görünür hale gelmesi gibi nedenlerle güvenlik algısında da değişimler yaşanmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan ve Çoğulcu Güvenlik Yaklaşımı olarak ifade edilen yeni güvenlik algısının özünü oluşturan özelliklerden biri, temel unsurun askeri güçten ekonomik ve mali güce doğru kaymasıdır. Küreselleşme ile ortaya çıkan çok aktörlü yapı, savaş ve tehdit gibi güvenlik için yapı taşı niteliğindeki argümanların sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Diğer bir deyişle tehdit olgusundaki çeşitlenme, güvenliğin dönüşümünü kaçınılmaz hale getirmiştir (Arı, 2010: 154). Bu kapsamda askeri güvenliğin

yanı sıra askeri olmayan ekonomik, çevresel, toplumsal nitelik taşıyan alanlarında güvenlik alanı içine dâhil edilmesi, güvenlik kavramının “genişleme” sürecini oluştururken; devletlerin yanı sıra bireylerin, grupların ve diğer devlet dışı birimlerin de güvenlik çalışmalarında analiz birimi olarak ele alınması güvenlik kavramının “derinleşme” sürecini oluşturmuştur (Önen, 2015).

Bir devletin ulusal güvenliğine yönelen tehditlerin sadece askeri nitelikte tehditlerden oluşmadığı, günümüzde yeni ve çok çeşitli tehditlerin varlığı ve bu tehditlere karşı sadece askeri tedbirlerin yeterli ve etkili olamayacağı Çoğulcu Güvenlik Yaklaşımının özünü oluşturan düşüncelerin başında gelmektedir (Torun, 2012: 53). Zira küreselleşme sürecinin ortaya çıkardığı itici güç, tehdit olgusunda sayısal bir artış yaşanmasına neden olmakla birlikte söz konusu tehditlerin niteliksel olarak da çeşitlenmesini beraberinde getirmiştir. Buna bağlı olarak askeri olduğu kadar ekonomik, ideolojik, dini, toplumsal, kültürel, çevresel gibi birçok boyuta sahip yeni tehdit unsurları yeni dönemin gündemini oluşturmuştur. Ayrıca söz konusu dönemin tehdit olgusu, devletten devlete olma şeklindeki tek boyutlu ve klasik özelliğinden sıyrılarak asimetrik ve çok boyutlu bir yapıya geçiş yapmıştır. Dolayısıyla tehdit olgusuyla mücadele alanı artık bütün dünyayı kapsamakla birlikte, risk ve tehditlere yönelik zaman, kaynak ve şekilsellik tahminin imkânsızlık seviyesinde güçleştiği bir döneme girilmiştir (Erdoğan, 2013: 269).

Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkan yüksek askeri teknoloji ve tahrip gücü artan silahlar, nükleer silah ve bu silahlara sahip ülke sayısında yaşanan artış, önceden coğrafi olarak kaynağı belirli olan terörist faaliyetlerin artık küresel ölçekte gerçekleşebilmesi güvenlik tanımlamalarını tek odaklı olmaktan çıkaran etkenlerin başında gelmektedir. Ayrıca “kimlik” sorununun temel bir çatışma sebebi haline gelmesiyle devletlerin etnik ve dini hareketleri kontrol altında tutmakta zorlanmaya başlamaları yine önemli nedenler arasında yer almaktadır. Sınır aşan organize suçların yaşanması, yasadışı göçler, uyuşturucu ve insan ticareti gibi geleneksel olmayan risk ve tehditlerin yaygınlaşması yine güvenlik tanımlamalarının dönüşüm yaşamasında etkili unsurlar arasında sayılabilmektedir (Bayar, 2010: 28-29). Çevresel, bilişsel tehditler gibi tehdit unsurlarının varlıklarını hissettirmeye başlaması sonucu genişleyen ve derinleşen güvenlik olgusu, “ekonomi güvenliği”, “bilişim güvenliği”, “bilgi güvenliği”, “birey güvenliği”, “doğal kaynakların güvenliği”, “kent güvenliği” vb. başlıklar altında yeni güvenlik alanları biçiminde şekillenmeye başlamıştır. Bu tarz bir değişim sürecinin yaşanması, geleneksel olmayan bu yeni tehditlerle mücadele araçlarının da farklılaşmasını gerektireceğinden, devletlerin ve uluslararası örgütlerin de güvenlik algılamalarını dönüştürmesi yönünde bir zorunluluk ortaya çıkarmıştır (Karabulut, 2009: 2).

2. BUMERANG ETKİSİ KAPSAMINDA KENTSEL GÜVENLİK VE OLASI ÖNLEMLER

Askeri ve polisiye bir varlığa dayanan klasik güvenlik anlayışının çözümsüz kalmasıyla birlikte günümüzde dışsal bir tehdit olan güvenlik sorunları, bizzat kentler tarafından üretilen sorunlara paralel olarak kentlerin içinden gelmeye başlamıştır. Küreselleşme, bilgi çağı, teknolojinin gelişmesi gibi birçok faktörün etkisiyle kentlerde güvenliği tehdit eden unsurlarda hızlı bir artış yaşanmış, söz konusu tehditlerin çeşitlenmesi ve yeni şekiller alması “kentsel güvenlik” kavramının kullanımını gündeme getirmiştir.

2.1. Kentsel Güvenlik Tanımı ve Bumerang Etkisi

Genel olarak bir dönüşümü ifade eden kentsel güvenlik kavramı, kentte yaşayan bireylerin veya grupların, kentsel yaşama dair ihtiyaçlarını güvenli bir ortamda karşılayabilmelerini, ilişkilerini güvenlik içinde sürdürebilmelerini ifade etmektedir (Kaya, 2008: 19). Bir diğer tanıma göre kentsel güvenlik, kentte yaşayan insanların, kentsel sınırlar içerisinde geçerli olacak şekilde yerine getirilmesini bekledikleri bir güvenlik istemidir (Kaypak, 2011: 45). Bununla birlikte kentsel güvenlik, bir yandan kentleşme sürecinde ortaya çıkan güvenlik ihtiyacını ve bu ihtiyaca yönelik geliştirilen stratejileri çağrıştırırken, diğer yandan günümüzde meydana gelen kent yapısını açıklamak için kullanılmaktadır. Kavramın sahip olduğu bu iki boyut değerlendirildiğinde, kent güvenliği hem kırsaldan farklı olan diğer bir deyişle kente özgü bir güvenlik algısını barındırmakta hem de modernleşme ve sanayileşme süreci ile ortaya çıkan kent kavramına ağırlık vermektedir (Gökulu, 2010: 210-211).

Toprak'a göre (2000: 136) kentsel güvenlik, kentte yaşamını sürdüren bireylerin güvenlik içinde ihtiyaçlarını karşılaması ve ilişkiler ağını gerçekleştirilmesi demek olduğuna göre sadece asayiş olarak ele alınamayacak bir kavramdır. Dolayısıyla kentsel güvenlik, bireyin kentsel beklentilerinin karşılanması sürecinde olduğu kadar hizmet sunumu sırasındaki güvenliğinin de sağlanabilmesini kapsamaktadır. Zira güvenli bir kent ortamında yaşamak her kentlinin temel hakları arasında yer almakta, kişinin maddi ve manevi gelişimini sağlaması kendini güvende hissetmesi ile mümkün olmaktadır (Armağan, 1980: 51).

Güvenli bir kentin mümkün kılınması tarihsel süreçte daima medeniyet ölçütlerinden biri olarak kabul edilmiş, modern çağ ile birlikte insan haklarının gelişmesine bağlı olarak “kentli hakları” ortaya çıkmış, güvenlik olgusu da çağın gereklerine uygun şekilde ele alınmaya başlanmıştır (Aksoy, 2007: 11). Bu bakımdan kentsel güvenlik kavramı bir yönüyle suçu önlemeye yönelik stratejileri, diğer yönüyle bireye ve kente özgü özgürlükleri dengede tutma misyonu yüklenen bir kavram özelliği taşımaktadır. Daha açık bir ifade ile bireylerin kente bağlılığını azaltmamak ve güvenlik kavramıyla sağlanacak olan toplumsal bütünleşmeyi sekteye uğratmamak için, güvenliği sağlamak adına bireysel özgürlüklerin ihmal edilmemesi gerektiğine yönelik ince bir çizgi ön plana çıkmaktadır (Gökulu, 2011: 211). Fakat kentleşme ile birlikte meydana gelen kentlerde nüfusun hızla artışı, söz konusu ince çizgiyi korumayı oldukça zorlaştıran bir durumu beraberinde getirmiştir. Artan nüfusla paralel olarak güvenlik de aynı derecede zafiyet göstermeye başlamış, kentlerde suç, şiddet, terör gibi unsurlar artış gösterirken, küreselleşme sonucunda yaşanan ülkeler arası entegrasyon, iktisadi problemler ve özellikle sınır güvenliğindeki artan belirsizlik güvenlik sorunsalını kentler için de çözülmesi gereken ciddi bir konu başlığı haline getirmiştir.

Küreselleşme ile sınırların görünür olma özelliğini kaybetmesi, risk ve tehlikelere de benzer özellikler kazandırmıştır. Ulrich Beck söz konusu durumu “risk toplumu” kavramsallaştırması altında incelemiş, günümüzde ortaya çıkan risklerin özelliklerini ve etki alanlarını inceleyerek “Bumerang Etkisi”nden bahsetmiştir. Beck'e göre (1992: 21), modernleşme ile birlikte riskler önceden görülemez ve tahmin edilemez bir yapıya dönüşmüştür. Ortaya çıkan bu belirsizlik ve denetlenemezlik hali ise olası riskler karşısında

önlem almayı ciddi biçimde zorlaştırmıştır. Ortaya çıkan riskler yapılmaması gerekenler hakkında bir fikir sunarken, yapılması gerekenler hakkında belirsiz alanlar bırakmaktadır. Söz konusu hesap edilemez ve belirsiz yapı yerelden ulusala, bireyselden sınıfsala kadar hemen hemen tüm alanları etkisi altına almaktadır (Beck, 1999: 45-50). Buna bağlı olarak günümüzdeki risk dağılımı kaçınılmaz olarak farklılaşmakta, riskler her türlü sınıf ve ülke sınırını aşarak zengin veya fakir fark etmeden tüm kesimleri etkilemektedir. Dolayısıyla söz konusu riskler, adeta bir bumerang gibi onları oluşturan veya onlardan kazanç sağlayanlara geri dönmektedir (Beck, 1992: 22).

Riskleri gerek üreten ve yaygınlaştıran gerekse bu risklerden fayda sağlayanların er ya da geç tehlikeler döngüsüne yakalanacağını ifade eden Beck'in görüşüne göre fail ve kurban bir gün mutlaka aynı kişi olmaktadır (Çuhacı, 2007: 114). Söz gelimi devletler kendi çıkarları doğrultusunda doğaya zarar veren faaliyetlerde bulunduğu küresel iklim değişikliğine sebep olmakta, küresel iklim değişikliği kasırga, fırtına, sel gibi doğal afetleri beraberinde getirmektedir. Söz konusu afetler ise devletlerin kazanç sağlamak için doğaya verdiği zararı çeşitli kayıplarla yine devletlere dönmesine neden olmaktadır (Koçak ve Memiş, 2017: 257). Yine herhangi bir ülkede gerçekleşen bir terör olayı veya patlama diğer ülkelerde de korku ve endişe yaratmaktadır. Dolayısıyla riskler başlangıçta belirli bir coğrafyada ortaya çıksa da dünya geneline yayılarak evrensel bir özellik kazanmakta, yaşandığı ülke dışında diğer bölgeleri de kültürel, psikolojik veya sosyolojik yönden olumsuz etkilemektedir.

Kentsel güvenlik sorunu da küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan risk unsurlarını barındıran ve bu nedenle bumerang etkisiyle yüz yüze kalan başlıklardan birini oluşturmaktadır. Parlak' göre (2009: 1257) kentsel güvenlik meselesi, kentleşme olgusunun özellikle gelişmekte olan toplumlarda kendi doğal akışı içerisinde gerçekleşmeyip, hızlı ve plansız bir süreç dâhilinde ilerlemesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Nüfusu hızla artan kentlerde sosyal kontrol aynı hızla azalma göstermekte (Ünsal, 1996: 30; Kaypak, 2016: 42), bu durum kentleri güvenlik açığı olan mekânlar haline getirmektedir. Kentlerin ortaya çıkış nedenlerinden birisi olan bir arada güven içinde yaşama isteği (Toprak, 2016: 2), küreselleşme ve modernleşmenin etkisiyle yine kentler tarafından güvensizlik duygusuna dönüştürülmekte, sınırları belirsiz risk unsurları nedeniyle güvensizlik olarak yeniden üretilmektedir.

Bireylerin güvenlik isteğiyle birlikte korunaklı alanlar haline getirilmeye çalışılan kentler, teknolojik yapının en fazla yoğunlaştığı bilişim merkezleri haline gelmeye başlamıştır. Nasıl ki hızlı kentleşme ve nüfus artışı yoksulluk, alt yapı yetersizliği, aidiyet duygusunun kaybı, aile bağlarının zayıflaması, kayıtsızlık gibi nedenler ortaya koyarak kentsel güvenliği tehdit etmekteyse³⁵⁵, bilgi iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişme de özgürlük-güvenlik ikilemini beraberinde getirmektedir. Korunaklı yaşam alanları oluşturmak için kullanılan teknoloji, aynı zamanda siber suçlar, bireylerin yaşam alanlarında her an izlenebiliyor olma riski, internet dolandırıcılığı gibi güvensizlik duygusunun artmasına neden

355 Sanayileşme ile birlikte yoğun iş ve yaşam koşulları aile bağlarının zayıflamasına neden olurken, kentlerde yaşayan birçok kişinin suçla ilgili yasal haklarından ve ceza sisteminden habersiz olması kayıtsızlık durumunu ortaya çıkarmaktadır. Hizmette yaşanan aksaklıklar ve disiplinsizlik, yoksulluk, yetersiz denetim, aşırı kırsal göç gibi nedenler yine kentlerde güvenlik sorunlarının ve suç olgusunun temelinde yer alan diğer nedenlerdir.

olacak diğerk bir deyişle bireyleri ve toplumları derinden etkileyen endişe ve tehlikelere hazır bir ortam oluşturmaktadır.

Kente ait çekici etkenler nedeniyle kentlere akın eden kitlelerin sosyal, ekonomik veya kültürel olarak kent yaşamına adapte olamaması, kentsel güvenlik ve bumerang etkisi kapsamında risk, tehdit ve suç oluşumuna kapı aralayan diğerk bir durumdur. Kaya'ya göre (2008: 22) kentlere göç eden fakat beklentilerini gerçekleştiremeyen bireyler ruhsal bir boşluk içine düşmekte, kentin tüm cazibesine rağmen aşına olmadıkları birçok sorunla baş etme durumuyla yüz yüze kalmaktadırlar. Kırsala dönme iradesi gösteremeyen ve ötekileştirilmiş hisseden bireylerin bu durumu kente uyumsuzluğu artırmakta, bu ise sosyal ve psikolojik boyutu da aşarak asayiş sorunlarına neden olabilmektedir. Kente yabancı kalan bireyler belirli bir oluşum sarmalında problemler yaratmakta, dolayısıyla kentlerdeki suç oranlarında kırsala göre artış yaşanmakla birlikte, heterojen bir özellik kazanan kentsel alanda suç çeşitliliği de değişiklik göstermektedir (Karasu, 2012: 175). Kentler, bir yandan istihdam ve eğitim olanakları, kültürel faaliyetler, daha fazla para kazanabilme gibi sahip olduğu çekici etkenlerle nüfusu kendisine çekerken diğerk yandan toplum arasında iletişimin zayıflamasını, bireyselleşmeyi, sosyal kontrolün azalmasını beraberinde getirerek suç korkusuna, buna bağlı olarak da kentsel güvenliğin sekteye uğramasına neden olmaktadır.

2.2. Kentsel Güvenliğin Sağlanmasında Olası Önlem ve Öneriler

Bir yerleşim yerinin ancak orada yaşayanların güvenliğini garanti altına aldıktan sonra yaşam alanı olarak tanımlanabileceğine yönelik kabul (Kaya, 2008: 20), kentsel güvenlik sorunsalının çözümünde çok boyutlu bir bakış açısını zorunlu kılmaktadır. Risk ve tehdit unsurlarında yaşanan farklılaşmanın yanı sıra suç oranlarındaki artış, bunlara karşı mücadele yöntem ve taktiklerinin ekonomik, kültürel, sosyal, siyasal ve psikolojik birçok açıdan değerlendirilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla kentsel güvenliğin sağlanmasında öncelikli politika bütünsel bir yaklaşımın benimsenmesi olmalıdır.

Risk, tehdit ve suç olgusunda yaşanan çeşitliliğin yaşam kalitesini sosyo-psikolojik açıdan düşürmesinin yanı sıra toplumsal sürdürülebilirliği de olumsuz etkilemesi, gerek kentsel güvenlik politikalarında gerekse bu politikaların uygulanmasında dönüşümü beraberinde getirmiştir. Armağan'a göre (1980: 51), kent hayatında güvenlik olgusu ancak maddi olduğu kadar manevi olarak da sağlandığı takdirde bir kentli hakkı çerçevesinde değerlendirilebilecektir. Bir kentin kent özelliği kazanması için olmazsa olmaz koşullar arasında yer alan güvenliğin sağlanması, öncelikle merkezi yönetimin görevi sayılmakla birlikte günümüzde yerel halkında güçlü bağlarla katıldığı ve ilgili paydaşlarla işbirliği içerisinde olduğu ortak bir güvenlik anlayışı ön planda tutulmalıdır. Zira özellikle plansız kentleşme ve yarattığı toplumsal sorunlar karşısında kentli olabilmek, söz konusu süreçte yaşanan olaylara karşı etkin ve duyarlı bir rol üstlenebilmeye bağlı hale gelmektedir.

Kentsel yaşam alanlarının yönetimi ve kentli haklarının düzenlenmesi kapsamında girişilen önemli düzenlemelerden biri olan Avrupa Kentsel Şartı (1992), temel felsefesini öncelikle kentlerin gelişimi ve yaşam kalitesinin artırılması için evrensel ilkeler oluşturma düşüncesine dayandırmaktadır. Bunun yanında vatandaşların herhangi bir ayırım gözetilmeksizin çeşitli kentsel haklara sahip olduklarını belirten Şart (Tuncay, 1994: 84-85), güvenliği bu hakların başında saymıştır (Avrupa Kentsel Şartı, 1992; Pektaş ve Akın, 2010:

29). Bu kapsamda Şart'ın 6. Bölümü "Kent Güvenliğinin Sağlanması ve Suçun Önlenmesi" başlığını taşımakta, tutarlı bir güvenlik politikasının hayata geçirilmesinin ve suçun önlenmesinin yasaların uygulanmasına ve emniyet güçleri ile yerel halk arasındaki yardımlaşmaya bağlı olduğu belirtilmektedir (Avrupa Kentsel Şartı, 1992; Toprak, 2016: 261).

Kentsel güvenliğin yaşama hakkı ile bir arada değerlendirilmeye başlanması, kentleşmeyle birlikte ortaya çıkan kentsel altyapı yetersizliklerini güvenliği etkileyen başlıca unsurlar arasında yer almasına neden olmuştur. Bu kapsamda yol ve parkların insan sağlığını tehdit etmeyecek şekilde planlanması gerekmektedir. Zira bu bölgelerin sokak lambaları gibi mekanizmalarla yeterli derece aydınlatılması ve kör noktaların en aza indirilmesi dahi bireylerin yaşam alanlarında güven içinde olduğunu hissetmelerine yardımcı olacak uygulamalar arasında yer almaktadır. Bu nedenle kentsel çöküntü alanlarının bertaraf edilmesi güvenlik politikalarının yapımında temel teşkil etmelidir.

Bu noktada gelişen teknolojinin güvenlik kapsamında uygulamaya koyduğu Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS) olarak bilinen Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (MOBESE) dikkat çekmektedir. Genel olarak, kentin çeşitli yerlerine yerleştirilen kameralar aracılığıyla, kesintisiz şekilde güvenlik birimleri tarafından izlenmesi sistemi üzerine şekillenen ve yeni bir güvenlik yöntemi olan MOBESE'nin temel işlevi, suçu önleyerek veya suçluyu yakalayacak delillere imkân sağlayarak halkın güven duygusunu artırmak olarak ifade edilmektedir (Çapar, 2010: 89). Söz konusu sistemin kentleri daha yaşanabilir kılmada faydaları olduğu düşünülmesine rağmen bir yandan özgürlükleri kısıtlayıcı ve toplumu denetlemeye dönük bir uygulama olduğu yönündeki görüşlere de rastlanmaktadır (Taşcı, 2016: 160-161; Sucu, 2011: 131). İnsanların kentte yaşama nedenlerinin başında gelen özgürlük duygusuna müdahale olarak görülebilen söz konusu sistemin, bumerang etkisi yaratmaksızın kullanımı ancak sürecin olabildiğince şeffaf ve açık şekilde yürütülmesi ile sağlanabilecektir. Bu kapsamda sistemin politik amaçlardan uzak, kişi hak ve özgürlüklerine dokunmadan denetim faaliyetini gerçekleştirilmesi sağlanmalı, gözetim faaliyetine çeşitli yasal sınırlamalar getirilerek halkın gözetlenme psikolojisiyle tedirgin bir yaşam sürmesinin önüne geçilmelidir. Her ne kadar risk, tehdit ve suç unsurlarının sayısında ve çeşidinde meydana gelen artış kentin tamamını kapsayan yeni güvenlik politika ve yöntemlerini gerekli kılsa da, özellikle teknolojik çözümlerin belirli kurallar çerçevesinde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Kentsel güvenlik politikaları güncel ve kapsamlı bir istatistiki veri tabanına sahip olmalı, risk ve tehlike arz eden, suça uygun ortam sağlayan kentsel mekânların ayrıntılı haritası çıkarılarak buralara yönelik tedbir mekanizmaları geliştirilmelidir.

Kent güvenliğinin sağlanması açısından tasarlanan güvenlik politikalarında kentin fiziksel yapısındaki eksikliklerin giderilmesi kadar, kentteki sosyo-kültürel ve psikolojik faktörlerin de dikkate alınarak hareket edilmesi önem arz etmektedir (Göbel, 2017: 6). Polisiye önlemlerin güvenlik için tek başına yeterli başarıyı gösteremediği günümüzde, yapısal önlemlere yönelerek işsizlikten gelir dağılımı adaletsizliğine, toplumsal dışlanmadan ötekileştirmeye kadar geniş bir alana yayılan ve güvenliği tehdit eden etkenlerle kararlı ve bütüncül bir bakış açısıyla mücadele etmek gerekmektedir. Kırsaldan kente göç eden ve kente uyum konusunda zorlanan kesimler başta olmak üzere toplumda hoşgörüyü artıracak,

önyarguları yumuşatacak faaliyetler gerçekleştirilmeli, kente adaptasyonu kolaylaştıracak yeni iletişim ağları kurulmalıdır (Karasu, 2012: 190). Bu kapsamda bir yandan kentsel çevreyi iyileştirirken diğer yandan özellikle gençlere yönelik sağlık, eğitim, istihdam, eğlence gibi alanlarda kente aidiyeti artıracak imkânların sağlanması suçu önleyici bir işlev görerek kentsel güvenliğin tesisine katkı sağlayacaktır.

Yerel düzeyde politika yapımı ve uygulayıcısı olarak belediyelerin kentsel dönüşüm projeleriyle kentteki riskli bölgeleri tespit ederek kenti daha güvenli ve yaşanabilir alanlar haline getirmesi birincil politikalar arasında yer almakla birlikte, yeni güvenlik anlayışı açısından yetersiz kalmaktadır. Bu kapsamda belediyelerin kentteki diğer yönetim aktörleri olan kent konseyi ve üniversitelerle ortak hareket ederek halkı, mahalle ve kent güvenliğinin sağlanması noktasında bilgilendirecek ve katılımını sağlayacak projeler üretmesi gerekmektedir. Yine kentlerde kurulan ve kente göç edenlerin kente uyumunu kolaylaştırıcı bir mekanizma olarak kabul edilen hemşehri derneklerinin o yörede ikamet eden herkesi içine alacak şekilde aktif rol üstlenmesi, bireylerin kentin zorlukları karşısında ruhsal bir boşluğa düşmesini önleyerek kentsel güvenliği sekteye uğratacak birçok risk, tehdit ve suçun önüne geçilmesini sağlayacaktır.

Dolayısıyla güvenliğin herkesin sorumluluk üstlendiği ortak bir olgu olduğu hatırlandığında, güvenlik politikalarının yürütülmesinde bireylerin, ailelerin ve sivil toplum örgütlerinin güvenlik örgütleriyle birlikte hareket etmeleri önemli bir gerekliliği oluşturmaktadır (Pektaş, 2003: 22). Kentin düzenini, gerek bireysel gerekse kamusal can ve mal güvenliğini, huzurunu sağlayan güvenlik hizmetinin “toplum destekli polislik” şeklinde yapılandırılması (Kaypak, 2011: 68), kentsel güvenlik alanında yönetim ihtiyacının daha kolay karşılanmasını sağlayacaktır.

SONUÇ

En genel anlamıyla tehlike, korku ve tehditler karşısında özgür hissetme şeklinde tanımlanabilecek olan güvenlik kavramı, özellikle küreselleşme ile birlikte tehdit ve risk algısında meydana gelen çeşitliliğe bağlı olarak değişime uğramıştır. Küreselleşmenin iletişim ve etkileşim alanlarında yarattığı ilerleme ve karşılıklı bağımlılık durumu risk ve tehdit olgusunu öngörürden uzaklaştırmış, buna bağlı olarak güvenlik kavramının derinleşme süreci hızlanmıştır. Risk ve tehditlerin kaynağı ve zamanı önceden tahmin edilmesi güç olan kavramlar haline gelmesi, ekonomik, sosyal, politik, dini, kültürel, çevresel ve sağlık gibi birçok alanla ilgili sorunların etki alanının hızla genişlemesi geleneksel güvenlik anlayışının terk edilerek yeni ve daha geniş kapsama alanına sahip bir güvenlik anlayışına geçişi beraberinde getirmiştir. Güvenlik algısındaki yeni dönem ise, risk ve belirsizlikleri ortadan kaldırmaya çalışan mekanizmalar üretirken aynı zamanda yeni risklerin ortaya çıkmasına sebep olan bir döngüyü, diğer bir deyişle “Bumerang Etkisini” yaratmıştır. Tehlikelerin er ya da geç doğduğu yere geri dönüşü olarak ifade edilen bumerang etkisi kaçınılmaz olarak kentleri de etkilemiştir.

Küreselleşmeyle paralel olarak kentleşmenin etkisiyle nüfusu hızla artan kentler günümüzde önemli sorun üretim merkezleri haline gelme yolunda ilerlemektedirler. Kentlerde kontrolsüz şekilde artan nüfus kültürel, ekonomik, fiziksel, sosyolojik birçok probleme sebep olarak kentsel güvenlik kavramına yeni bir boyut getirmiştir. Kentlerin büyümesi ve

karmaşıklaşması kent ölçeğinde yeni örgüt düzenlemelerini gerekli kılmış, kentsel hizmetlerde ve sorunlarda ortaya çıkan çeşitlenmeye bağlı olarak güvenlik anlayışı da değişmek durumunda kalmıştır. Buna bağlı olarak katılımcı ve uyumlu toplumsal birliktelik, diğer bir deyişle yönetim mantığı güvenlik alanında da bir gereklilik haline getirilmeli, kente dair risk, tehdit ve suçlara yönelik kontrol ve önleme mekanizmalarının işleyişi hizmet farklılaşmasına göre biçimlendirilmeye başlanmalıdır. Güvenliğin, kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir olgu olduğu göz önüne alındığında, güvenliğe yönelik politikaların toplum tarafından desteklenen niteliklere sahip olması diğer bir gerekliliği oluşturmaktadır. Dolayısıyla gelişen teknolojiye bağlı olarak uygulamaya geçirilen MOBESE, plaka tanıma sistemi, sinyal takipleri, internet üzerinden yapılan işlemlerin veya banka işlemlerinin takibi gibi araç ve yöntemlerin kişi haklarına müdahale etmeden, güvenlik-özgürlük ikilemi yaratmadan kullanılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra kentte yaşayan bireylerin kente uyumunun ve aidiyet duygularının geliştirilmesi, suçun önlenmesinde önemli bir psikolojik etkeni oluşturmaktadır.

Kentlerin gerek gelişen teknolojinin gerekse sahip olduğu çekici etkenlerin etkisiyle karşı karşıya kaldığı bumerang etkisi ancak kentte yaşayan bireylere kentlerine sahip çıkmaları yönünde bilinç kazandırılarak, güvenlik politikalarında çözümde ortaklık anlayışını benimseyerek ve aktif katılım davranışı göstererek aşılabilecektir. Yasal çerçevesi sağlam bir şekilde oluşturulmuş güvenlik önlemleri, stratejik şekilde oluşturulmuş kentsel planlamalarla ve dönüşüm projeleriyle desteklenen bir fiziksel yapı yine kent hayatında dinamik sonuçlar doğurarak kentsel güvenliğin yeni ve geniş kapsamlı tedbir mekanizmalarını içeren yapısına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ak, T. (2013). *Ulusal Güvenlik-Çevresel Güvenlik Ekseninde Silahlı Kuvvetler Çevre İlişkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, E. (2007). “Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı”, *TMMOB Mimarlar Odası Bülteni; Kent ve Suç Dosyası*, Bülten 55: 11-16.
- Arı, T. (2010). *Uluslararası İlişkilere Giriş*. Bursa: MKM Yayıncılık.
- Armağan, S. (1980). *Temel Haklar ve Ödevler*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Bayar, F. (2010). “Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*. (32): 25-34
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*, London: Sage Publications.
- Beck, U. (1999). *Siyasallığın İcadı*, (N. Ülner, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bilgiç, A. (2011). “Güvenlik İkilemi’ni Yeniden Düşünmek Güvenlik Çalışmalarında Yeni Bir Perspektif”. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*. 8(29): 123-142.
- Brauch, H. G. (2008), “Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(18): 1-47.
- Buzan, B. (1991), *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Boulder: Lynne Rienner Pub.

Çapar, S. (2010). “Kamerallı Gzetlemede Toplum Destekli Yaklaşım”, *İdarecinin Sesi Dergisi*, (142): 88-93.

Çuhacı, A. (2007). “Ulrich Beck’in Risk Toplumu Kuramı”, *Sosyoloji Dergisi*, 3(14): 129-157.

Göbel, R. (2017). *Kentsel Güvenlik Bağlamında Çocuk Suçluluęu: Samsun rneęi*, Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Erdoğan, İ. (2013). Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı. *Akademik Bakış Dergisi*. 6(12): 265-292

Gökulu, G. (2010). “Kent Güvenliği, Kentleşme ve Suç İlişkişi”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1): 209-226.

Karabulut, B. (2009). “Küreselleşme Sürecinde Güvenlik Alanında Değişimler: Karadeniz’in Güvenliğini Yeniden Düşünmek”. *Karadeniz Araştırmaları*, 6(23): 1-11.

Karasu, M. A. (2012). “Kent ve Suç zerine Kavramsal Bir Çerçeve”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13(2): 175-192.

Kaya, E. (2008), *Yerel Kalkınma ve Siyaset, Yerel Siyaset*, İstanbul: Okutan Yayınları.

Kaypak, Ş. (2011). “Kent Güvenlięinde Yeni Açımlar; Toplum Destekli Polislik”, (M. Karakaya ve S. Gültekin, Ed.), *Suçla Mücadelede Çağdaş Yaklaşımlar* içinde (s. 43-72), Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Kaypak, Ş. (2016). “Kentsel Bir Sorun Olarak Kentsel Güvenlik”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(33): 35-50.

Koçak, H. ve Memiş, K. (2017). “Ulrich Beck’in Risk Toplum Teorisi Bağlamında Güvenlik ve zgrlk İkillemi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2): 251-265.

Kolektif (2010). *TDK Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Lipschutz, R. D. (1995), *On Security*, New York: Columbia University Press.

Miş, N. (2012). *Güvenlikleştirme Teorisi ve Türkiye’de Güvenlikleştirme Siyaseti 1923-2003*. Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mutioğlu, H. ve zyięit, M. (2013). *Küreselleşme Sürecinde Devletin Değişen Güvenlik Algısı*. 3. Ulusal zel Güvenlik Sempozyumu. Gaziantep.

Mutioğlu, H. ve Gzg, F. (2009). *Küreselleşme ve Toplumsal Dönüşüm*. zdemir A. ve Eser M. (ed.). Bursa: Ezgi Kitabevi.

Oğuzlu, H.T. (2007). “Dünya Düzenleri ve Güvenlik: Ulus-Devlet Güvenlik Anlayışı Aşılıyor Mu?”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*. 6(14): 7-42.

Önen, N. (2015). *Küreselleşme Ekseninde Değişen Güvenlik Algısı*. *Akademik Perspektif*. <http://akademikperspektif.com/2015/03/16/kuresellesme-ekseninde-degisen-guvenlik-algisi/> (28.11.2015).

zcan. A.B. (2011). “Uluslararası Güvenlik Sorunları ve ABD'nin Güvenlik Stratejileri”. *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. (22): 445-465.

Parlak, B. (2009). “Bilgi Toplumunda Kent ve Kentleşmenin Dönüşen Paradigmaları”, *Uluslararası 7. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (s.1253 -1263), Yalova.

Parlak, B. (2011). *Kamu Yönetimi Sözlüęü*. Bursa: MKM Yayıncılık.

Pektaş, E. K. (2003). *Belediye Yönetiminde Zabıta Hizmetleri ve 21. Yüzyıl Kentinde Zabitanın Yeri (Afyon Belediyesi Örneği)*, Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pektaş, E. K. ve Akın, F. (2010). “Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak “Katılım Hakkı” ve Türkiye”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12(2): 23-49.

Sucu, İ. (2011). “Gözetim Toplumunun Karşı Ütopya Yüzü: İktidar Güçleri ve Ötekiler”, *Atatürk İletişim Dergisi*, (2): 125-140.

Taşcı, U. (2016). “Güvenlik Amaçlı Gözetim Aracı Olarak Türkiye’de Mobese Ve Eleştiriler”, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2): 159-190.

Toprak, Z. (2000), *21. Yüzyıla Başlarken Kent Güvenliği*, İzmir: İzmir Yerel Gündem 21 Yayını.

Toprak, Z. (2016). *Kent Yönetimi ve Politikası*, Ankara: Siyasal Kitapevi.

Torun, A. (2012). *Ulusal Güvenlik ve Küreselleşme: Türkiye’nin Ulusal Güvenlik Politikasının Dönüşümünde Küreselleşmenin Rolü*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tuncay, M. (1994). *Kentsel Haklar: Karşılaştırmalı Bir Çerçeve Türkiye*, İstanbul: WALD Yayınları.

Ünsal, T. (2015). “Kentleşme ve Suç İlişkisi: Çocuk Suçlular”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. 6(23): 255-271.

Wolfers, A. (1952), “‘National Security’ as an Ambiguous Symbol”, *Political Science Quarterly*, 67(4): 481-502.

Yorulmaz, M. (2014). “Değişen Uluslararası Güvenlik Algılamaları Bağlamında Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Değişmeyen Güvenlik Paradoksu”. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*. 3(1): 103-135.

“Avrupa Kentsel Şartı” (1992). <http://www.mo.org.tr/UIKDocs/urbancharter1.pdf> (Erişim Tarihi: 14.03.2019).

13. ULUSLARARASI KAMU YÖNETİMİ
SEMPOZYUMU
2019